

Buitenlessen

THEMAREEKS MENS & NATUUR

ivn natuur
educatie

GROEP 1-2

PATRONEN ZIJN OVERAL

Colofon

Vormgeving

Chantal Vansuyt – Inpetto_visuele communicatie

Copyright © 2019 Jantje Beton en IVN, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, als hardcopy of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitzondering hierbij betreft het verspreiden van desbetreffende informatie binnen uw school ten behoeve van de organisatie en realisatie van buitenlessen.

Beste leerkracht,

Leuk dat je aan de slag gaat met de themareeks Mens & Natuur! Voor de vier bouwgroepen zijn reeksen van vier lessen beschikbaar over een thema binnen het vakgebied natuur, waarbij de koppeling wordt gemaakt met andere vakgebieden zoals rekenen, taal en beeldende vorming. Deze nieuwe natuurlessen zijn in samenwerking met leerkrachten en een onderwijsdeskundige ontwikkeld en door verschillende leerkrachten getest.

Binnen deze themareeks ontdekken en herkennen leerlingen uit groep 1 en 2 patronen in de natuur. Centraal staan wolken, bladeren, meetkundige vormen en de regenboog. Deze lessen zijn ontwikkeld en getest dankzij een groep leerkrachten:

- Marit de Koning
- Wilma Nap-Baukema
- Nicole Boogmans
- Madelon Faber
- Bram Wickel

Deze themareeks is ontwikkeld dankzij een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

30-45 minuten

beeldende vorming

KLEUREN VAN DE REGENBOOG

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen leren kleuren zoeken en herkennen in de natuur. De leerlingen leren deze kleuren op volgorde te groeperen.

Kerdoel 42: De leerlingen leren onderzoek doen naar materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals licht, geluid, elektriciteit, kracht, magnetisme en temperatuur.

Kerdoel 54: De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren.

INHOUD

Voorbereiding

Zoek eventueel een aanvullende afbeelding of foto van een regenboog. Print de invulregenboog van werkblad 2.

Inleiding

Begin de les met een potje 'Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet...' Als leerkracht noem je verschillende

kleuren en de leerlingen mogen raden om welk voorwerp het gaat. Doe dit eerst in het klaslokaal. Ga hierna met de leerlingen voor het raam staan en herhaal het spelletje, maar nu met dingen die je buiten ziet. Dat kan de lucht zijn, maar ook voorwerpen op en naast het schoolplein. Vertel de leerlingen dat jullie zo meteen buiten op zoek gaan naar de kleuren van de regenboog. Wie hebben weleens een regenboog gezien? Wanneer kun je regenbogen zien? En wie weet welke kleuren de regenboog heeft?

Aan de slag

Ga één voor één de kleuren van de regenboog af. De leerlingen zoeken voorwerpen die die kleur hebben en verzamelen ze. Eenmaal binnen plakken de leerlingen de kleuren op de regenboog plaat. Hebben ze alle kleuren kunnen vinden? Welke kleuren niet of nauwelijks? Waardoor zou dat komen?

De kans is groot dat jullie niet alle kleuren vinden. Zeker de felle kleuren zijn moeilijk om te vinden. Die kleuren kun je later binnen nog aanvullen met stiften of waskrijt.

Mogelijke variatie

Is er in de buurt van jouw school weinig losliggend materiaal? Dan kun je ervoor kiezen om niet elke leerling een eigen regenboog te laten maken maar alle leerlingen mee te laten helpen met zoeken van materialen voor één grote regenboog. Of laat de leerlingen hun regenboog

BENODIGDE MATERIELEN

- Plaat regenboog
- Platen om in te vullen – 1 per leerling
- Lijm of plakband

KLEUREN VAN DE REGENBOOG

inkleuren en vervolgens nog extra versieren met de voorwerpen die ze hebben gevonden.

Reflectie

Kom nog een paar keer terug op het wel/niet zien van regenbogen als het regenachtig weer is. Wanneer zie je ze wel? En wanneer niet?

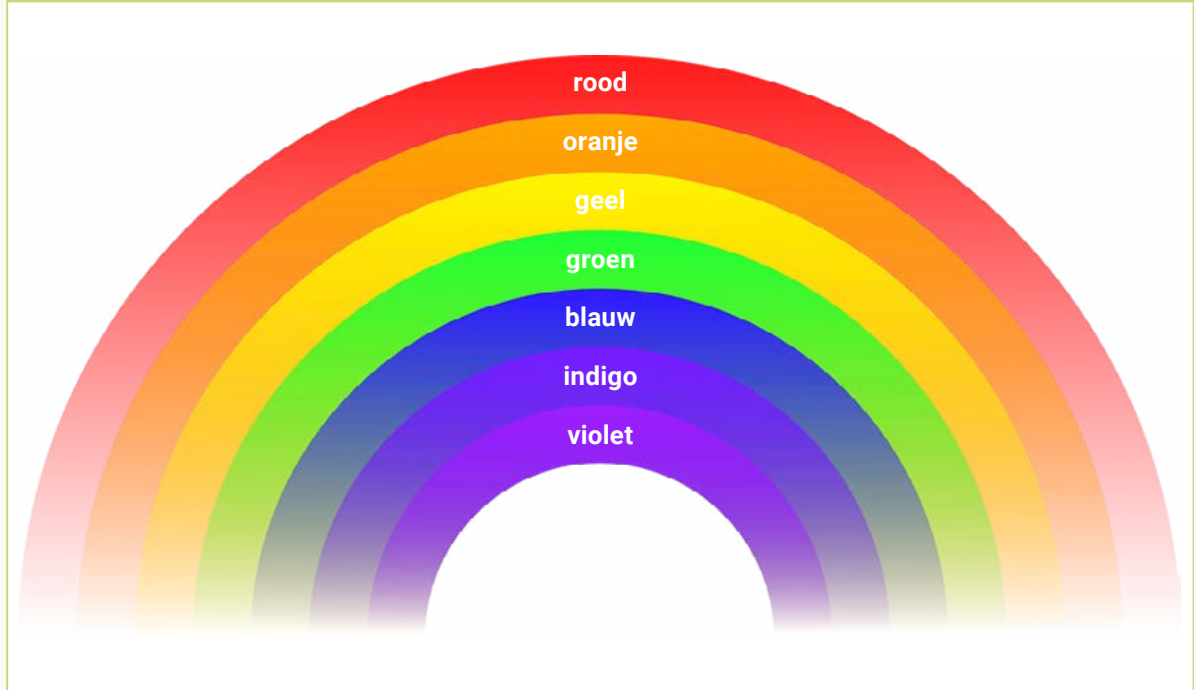

KLEUREN VAN DE REGENBOOG

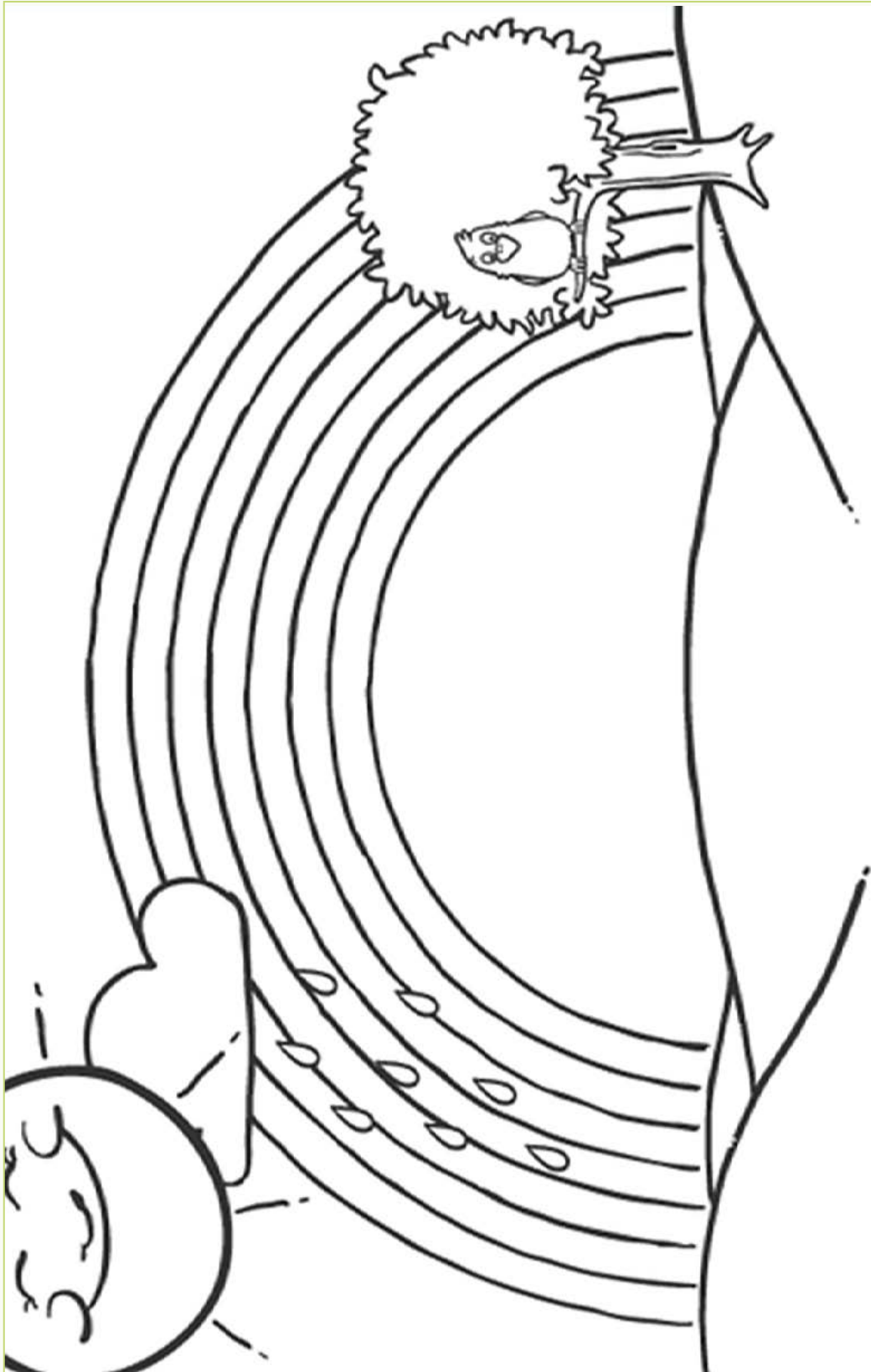
Werkblad 1: Regenboog

De kleuren van de regenboog zijn rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo, violet.
Oftewel **ROGGBIV**.

Een veelgebruikt ezelsbruggetje is: **R**oddelen **O**ver **G**ekke **G**rote **B**roer **I**s **V**als.

Werkblad 2: Blanco regenboog

VOORBEREIDINGSTIJD

5-10 minuten

LESTIJD

30-45 minuten

taal

WOLKEN SPREKEN

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen leren verschillende vormen in wolken herkennen.

De leerlingen oefenen met het geven van woorden aan hun verbeelding

Kerdoel 2: De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

Kerdoel 43: De leerlingen leren hoe zij weer en klimaat kunnen beschrijven met behulp van temperatuur, neerslag en wind.

INHOUD

Vorbereiding

Bekijk zelf de wolken om inspiratie op te doen.

Inleiding

Begin de les met een kort verhaaltje. Je kunt daarvoor het verhaaltje uit de bijlagen gebruiken of een ander verhaaltje. Ga daarna met de leerlingen naar buiten om zelf vormen in de wolken te ontdekken.

Aan de slag

Kijk met de leerlingen naar de wolken. Dit kun je staand doen, maar wellicht is er een plekje waar de leerlingen goed kunnen liggen, zodat ze niet de hele tijd omhoog hoeven te kijken. Ontdek samen vormen en patronen en geef fantasie de ruimte. Je kunt de leerlingen ook gericht op zoek laten gaan naar vormen, dieren etc. Je kunt er een verhaal omheen bedenken waarin de verschillende ontdekkingen van de leerlingen terugkomen.

Je kunt de leerlingen ook nog aanvullende vragen stellen, zoals: Hoe kan het dat wolken van elkaar verschillen? Zouden er ook wolken hetzelfde zijn? Waarom wel of niet? Wat zou er gebeuren als er geen wolken meer zijn? Waar zou jij naartoe gaan als je een dag een wolk was?

Reflectie

Terug binnen vraag je aan de leerlingen welk deel van het verhaal ze leuk vonden. Andere mogelijke vragen zijn welk deel ze spannend, grappig, eng of verdrietig vonden.

Een alternatieve verwerking is een kleurenkopie maken van een wolkenfoto waar de leerlingen zelf in kunnen tekenen wat ze in de wolken zien.

BENODIGDE MATERIALEN

- Wolken

Bijlage: Een wolkenverhaaltje

Bonnie is een wolkje uit het land Wolktopia. Bonnie houdt heel erg van spelen. Soms vliegt ze heel laag en snel. Soms vliegt ze heel hoog en langzaam. Maar Bonnie kan nog veel meer. Net als de andere wolken kan ze zichzelf veranderen. In een driehoek en een rondje. In een grote gevaarlijke draak of een konijn. Hele dagen lang speelt ze hoog in de lucht. En hoe langer ze speelt, des te beter wordt ze. Als ze goed genoeg oefent kan ze ook een koprol maken. Of een dolfijn nadoen.

Bonnie wordt zo goed, dat ze het graag wil laten zien. Maar de andere wolken kennen al haar kunsten al. Was er maar een mens aan wie ze al haar trucs kan laten zien. Dus ging Bonnie op reis. Ze vloog de hele wereld over. Ze kwam hoog in de lucht vliegtuigen tegen. En luchtballonnen. Ze zag zelfs een keer een raket. En dan kijkt ze naar beneden. Daar ziet ze zo veel. Ze ziet vogels vliegen, de allerhoogste bergen en mooie rivieren. Ze ziet bossen en velden met koeien en schapen erin. Al die mooie dingen probeert Bonnie na te doen. Soms lijkt ze op een veertje en soms op een bloem. Dan ziet ze mensen beneden staan. De mensen kijken omhoog en genieten van alle mooie vormen die de wolken maken. Bonnie kijkt om zich heen en ziet nog veel meer wolken die allemaal mooie kunsten maken. Samen maken ze een hele mooie voorstelling. Een voorstelling in de lucht.

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

45-60 minuten

beeldende vorming

BLADNERVEN

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen leren verschillende soorten en vormen bladeren vinden en herkennen. De leerlingen leren hoe zij natuurlijke patronen kunnen gebruiken bij kunst.

Kerdoel 40: De leerlingen leren veel voorkomende planten en dieren uit hun eigen omgeving onderscheiden en benoemen. Ook leren ze hoe deze functioneren in hun leefomgeving.

Kerdoel 41: De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen. Ook leren ze over de vorm en functie van hun onderdelen.

Kerdoel 54: De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren.

INHOUD

Voorbereiding

Zet de verf en de ondergronden waarop geverfd mag worden klaar.

BENODIGDE MATERIALEN

- Vingerverf en eventueel kwasten
- A4-tjes voor individueel stempelen of een groot kleed voor de hele groep

Inleiding

Vertel de leerlingen dat jullie vandaag kunst gaan maken met bladeren, en ga naar buiten.

Aan de slag

Zoek samen met de leerlingen naar verschillende bladeren die ze mooi vinden. Ze mogen er per leerling totaal 5 meenemen. Bespreek met elkaar waarom ze deze bladeren mooi vinden. En kijk naar de verschillen in de bladeren. Hun vormen, kleuren, de formaten.

Reflectie

Eenmaal binnen kijk je met de leerlingen naar de nerven van de bladeren. Vertel dat de nerven er normaal gesproken voor zorgen dat er water en voedsel in de bladeren komen. En dat de nerven er nu voor gaan zorgen dat de verf goed op het papier komt. Je kunt de verf op bordjes doen en de leerlingen hun bladeren daarin laten dippen of de leerlingen met een kwast wat verf op het blad laten smeren.

Eventueel kun je ook de bladeren 'tamponeren' met stoepkrijt. Daar kun je goede afdrukken van maken.

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

60 minuten

rekenen

VORMENWANDELING

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen leren meetkundige vormen in de schoolomgeving herkennen en benoemen.

Groep 1: herkennen en benoemen van de basisvormen

Groep 2: herkennen en benoemen van de ruimtelijke vormen

Kerdoel 41: De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.

INHOUD

Voorbereiding

Let op: bij deze les zijn hulpouders nodig. Wellicht kunnen er ook bovenbouwleerlingen helpen met de kleuters (een win-win situatie).

BENODIGDE MATERIALEN

- Voorbeelden van de meetkundige basisvormen: cirkel, vierkant, driehoek, rechthoek
- Voorbeelden van de ruimtelijke meetkundige vormen: kubus, piramide, prisma, balk, bol, cilinder, kegel
- Instructie voor de hulpouders (zie kader)
- Fototoestel voor ieder groepje (of laat de hulpouders hun telefoon gebruiken)

Inleiding

Neem met de leerlingen klassikaal de basisvormen en/of de ruimtelijke vormen door. Laat voorbeelden zien en benoem de naam van de vormen. Leg uit dat alles om ons heen is opgebouwd uit vormen. Zo kun je met een prisma en een kubus de vorm van een huis maken. Deze instructie zou eventueel ook buiten gegeven kunnen worden.

Aan de slag

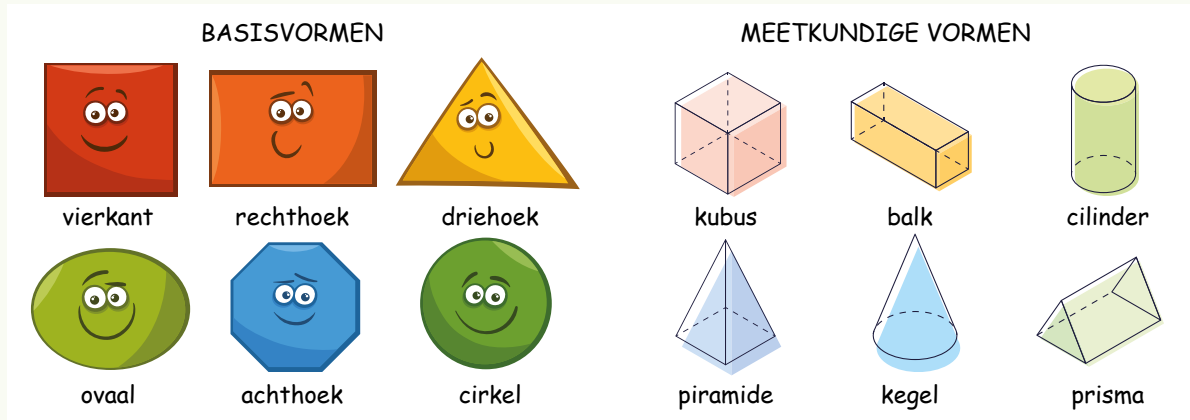
Deel de klas op in groepjes bij hulpouders en ga op vormenjacht in de schoolomgeving. Welke vormen kunnen de leerlingen allemaal ontdekken? Wijs ze in het begin op vormen, zoals de paal van een verkeersbord. Dit is een lange cilinder, de leerlingen zullen nu overal om zich heen cilinders gaan herkennen. Maak foto's van de vormen die de leerlingen ontdekken.

Eenmaal terug in de klas bespreek je kort met de leerlingen hoe ze de vormenwandeling vonden. Leg uit dat de foto's op een later moment terug zullen komen.

Reflectie

Kom in dezelfde week terug op de vormenwandeling en toon foto's van de vormvondsten van de leerlingen (die je inmiddels hebt ontvangen van de hulpouders). Kunnen ze de vormen op deze foto's nog steeds juist benoemen? Hebben ze misschien nog meer vormen gevonden na schooltijd? Etc. Zorg ervoor dat de vormen steeds juist benoemd worden.

Bijlage

Instructieblad hulpouders

Beste ouder,

Fijn dat je mee wilt helpen met de vormenwandering.

Je krijgt straks een klein groepje kinderen mee waarmee je in de wijk een rondje loopt. Hierbij kijk je samen met de kinderen naar de vormen die je tegenkomt. Dit kunnen verkeersborden zijn, maar ook in een autoband, hek, gebouw of iets anders zijn vormen te ontdekken.

In de klas hebben we al kort de juiste benaming van de vormen doorgenomen, probeer de kinderen deze juiste benaming ook te laten gebruiken als ze iets zien. Dus: "ik zie een cirkel" in plaats van "ik zie een rondje".

In bijna alles dat je op straat tegenkomt zijn vormen te onderscheiden. Deze zullen voor de kinderen niet altijd direct zichtbaar zijn. Het is helemaal niet erg om ze in het begin te wijzen op het feit dat een huis is opgebouwd uit een kubus/balk en een prisma en dat een paal een lange cilinder is. Ze zullen daarna zelf ook meer gaan ontdekken.

Als er de mogelijkheid toe is om foto's te maken met je telefoon van mooie vondsten zou dat leuk zijn. Deze kunnen we dan met de klas op een later moment nog bespreken. Deze mogen naar gestuurd worden.

Als je merkt dat de kinderen echt niet meer willen kan je teruglopen naar het startpunt. Hier staat een glijbaan waar de kinderen dan nog even mee kunnen spelen voordat we met zijn allen weer teruglopen naar school.

Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik het vanzelfsprekend graag!
Bedankt alvast.

